

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ หมู่ 12 ตำบลหัวทะเล
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวศุภาวรรณ จันทร์รักษา

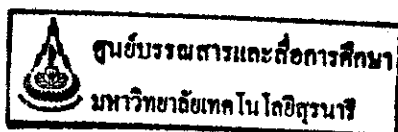
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ศุภาวรรณ จันทร์รักษา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ หมู่ 12 ตำบลหัวทะเล
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์อติชาติ วงศ์กอบลาก , 108 หน้า

งานวิจัยโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานกองทุน เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด โดยการเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การทำประชาคมและใช้แบบ บร.1-12 เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการประเมิน โดยใช้ "CIPP Model" ของสตัฟเฟิลบีม

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยด้านบวกที่สำคัญได้แก่ สมาชิกกองทุนปฏิบัติตามระเบียบกองทุนอย่างเคร่งครัด การมีระบบบริหารจัดการกองทุนที่ดี การจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ การประสานงานที่ีระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก ปัจจัยด้านลบ ได้แก่ สมาชิกในชุมชนยังเป็นหนี้ในระบบ สมาชิกขาดประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ สำหรับดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ คือ ประชาชนมีความซื่อสัตย์ สามัคคี จึงทำให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของ
สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ อติชาติ วงศ์กอบลาภ)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. ชีรสุต สุขกำเนิด)

(อาจารย์ แสงดาว เลียบกระโทก)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และในด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์อติชาติ วงศ์กอบลาภ, อาจารย์แสงดาว เลียบกระโทก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- พัฒนาการชุมชน อำเภอเมืองนครราชสีมา ที่ให้คำปรึกษาด้านปฏิบัติงานในพื้นที่และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหัวทะเล ประธานกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณประธานในหมู่บ้านทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามและให้ข้อมูลในด้านต่างๆอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ พ.ต.ท.วังนั เพชรวิเศษ ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
1. นโยบายหลักการวัตถุประสงค์ และระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง	6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	7
3. การติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	8
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน ทุ่งทะเลร่วมใจ	8
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ	9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	10
7. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพม์โมเดล	11
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	15

บทที่ 3	วิธีการดำเนินการประเมินโครง	16
1.	รูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล	17
2.	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
3.	ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน	20
4.	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	28
5.	การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
6.	การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4	ผลการติดตามการประเมินโครงการ	32
1.	ผลการประเมินบริบทชุมชน	32
2.	ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	39
3.	ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้	50
4.	สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	50
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล	54
1.	สรุปอภิปรายผล	54
2.	วิธีดำเนินการ	54
3.	ผลการดำเนินงาน	54
4.	อภิปรายผล	54
5.	ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม		57
ภาคผนวก ก		59
ภาคผนวก ข		67

สารบัญตาราง

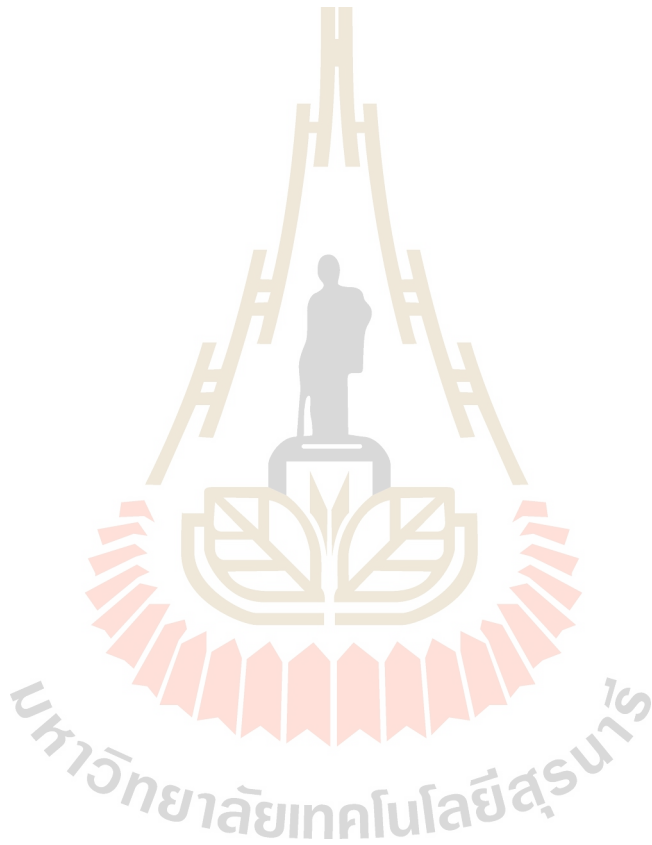
ตารางที่

หน้า

1. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ ในการประเมิน บทบาท ระดับหมู่บ้าน/รายบุคคล 22
2. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ ในการประเมิน ปัจจัยนำเข้า ระดับหมู่บ้าน/รายบุคคล 24
3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ ในการประเมิน กระบวนการ ระดับหมู่บ้าน/รายบุคคล 25
4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ค้ำ ในการประเมิน ผลผลิต ระดับหมู่บ้าน/รายบุคคล 27
5. จำนวนและร้อยละของลักษณะอาชีพของประชากร 37
6. จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร 38
7. รายชื่อ ตำแหน่ง และสภการณ ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่ทุทะเล่ร่วมใจ 40
8. การจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านทุ่ทุทะเล่ร่วมใจ 45
9. จำนวนผู้กู้และจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติในแต่ละครั้ง 46
10. จำนวนผู้ได้รับเงินกู้ต่อจำนวนสมาชิกทั้งหมดของกองทุน 46
11. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติตามบร. 4 ข้อ 5 ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2545 46
12. รายได้และร้อยละของสมาชิกผู้กู้ 48
13. จำนวนร้อยละและความเข้มแข็ง ของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด 52

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.ความคิดพื้นฐานทางการประเมินของสต๊าฟเฟิลบีม	11
2.ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสต๊าฟเฟิลบีม	14

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ย้อนไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาและเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนโยบายเหล่านั้นประกอบด้วย โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือ 30 บาทรักษาทุกโรคโครงการธนาคารประชาชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อินเทอร์เน็ตตำบล และโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล ที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้างและกระจายโอกาสให้แก่ชีวิตประชาชน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพและก้าวสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ต้องใช้ความรู้เป็นฐานรองรับการหารายได้อีกด้วย

จากนั้นมากองทุนหมู่บ้านทุกทะเลร่วมใจก็ได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล พร้อมได้รับโอนเงินเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2544 และได้ปล่อยกู้ไปแล้วจำนวน 62 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 1,220,000 บาท เพื่อจะทราบว่ากองทุนหมู่บ้านทุกทะเลร่วมใจ หมู่ 12 ได้บริหารจัดการกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยซึ่งมีโอกาสได้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่เห็นสมควรให้มีการประเมินกองทุนหมู่บ้านหมู่บ้านทุกทะเลร่วมใจ โดยเขียนเรียบเรียงในรูปแบบ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของกองทุนหมู่บ้านทุกทะเลร่วมใจ และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้วิจัยในด้านการงานและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวก และปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

3. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านกำหนด

3.กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น มีอยู่ด้วยกันหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการของเซอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) ทฤษฎีทางสังคมของดาร์วิน (Social Darwinism) โดยชาลส์ ดาร์วิน หรือทฤษฎีวิวัฒนาการของเอมีล เดอร์ไคร์ (Emile Durkheim) ซึ่งผู้วิจัยจะได้ยกตัวอย่างของแต่ละทฤษฎีดังนี้

ชาลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) เสนอการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของสังคม รวมถึงชุมชนท้องถิ่น สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลเชิงวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ปัจจัยที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในสังคม คือ ปัจจัยทางชีววิทยา การถูกเลือกและการอยู่รอดทางสังคม และชุมชนท้องถิ่นก็คือ ความสามารถในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นแบบอย่างของการวิจัยทางสังคมวิทยาจะต้องเป็นแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

ทฤษฎีวิวัฒนาการของ เอมีล เดอร์ไคร์

เอมีล เดอร์ไคร์ (Emile Durkheim, 1858-1917) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบางอย่างทำให้เกิดความไร้ระเบียบทางสังคมขึ้น เช่น การนัดหยุดงานของผู้ใช้แรงงาน การล่มสลายของชนชั้นปกครอง และการต่อต้านทางการเมือง ความไร้ระเบียบทางสังคมนี้อาจลดลงได้ด้วยการปฏิรูปทางสังคม เน้นการมีศีลธรรม คือการจัดระเบียบทางสังคมในรูปแบบของสถาบันต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงทางสังคม เน้นการพึ่งพาอาศัยกัน

ทฤษฎีวิวัฒนาการของเซอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer)

เซอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer, 1820-1903) นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ เสนอว่า สังคมจะวิวัฒนาการแบบเจริญก้าวหน้าขึ้นเสมอ จึงควรปล่อยให้มีการเปลี่ยนแปลงแบบเป็นไปเองโดยไม่มีการแทรกแซงจากภายนอก การเปลี่ยนแปลงนี้สมาชิกที่ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมเท่านั้น จึงจะอยู่รอดและเจริญรุ่งเรือง ส่วนที่ไม่เหมาะสมก็จะสูญหายไป จำนวนสมาชิกในสังคมจะเพิ่มมากขึ้น สังคมจะมีลักษณะเหมือนอินทรีย์ (Organism) ของสิ่งมีชีวิตที่ประกอบไปด้วยโครงสร้าง ซึ่งมีความสลับซับซ้อนและวิวัฒนาการไปสู่ความแตกต่างกันมากขึ้น มีความหลากหลายในสังคมมากขึ้น

ส่วนกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมในครั้งนี้ คือ ต้นแบบความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิฟท์โมเดล” ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่อักษร CIPP มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

รูปแบบของการประเมินซิฟท์โมเดล CIPP Model

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันที่ และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบซิฟท์จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารที่เหมาะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

แบบจำลองซิฟท์จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) หรือการประเมินบริบท การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ เงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังเป็นการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อช่วยในการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้

มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

(1) **Contingency Mode** เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ (Opportunities and pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้นโดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้าง ๆ เช่น การสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การประเมินค่านิยมของชุมชน ฯลฯ การสำรวจเหล่านี้ทำให้สามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป

(2) **Congruence** เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual - Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้ผู้ประเมินทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้นในการประเมินสถานะแวดล้อมโดยทั่วไป ควรจะใช้การประเมินทั้ง 2 แบบ เพราะ Congruence จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Contingency Mode เป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้น

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือ การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินเบื้องต้นคือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินด้านอัตราค่าจ้าง เวลา และงบประมาณ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้ จะช่วยให้ข้อมูลที่ตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติการอย่างไรให้อัตราค่าจ้างเท่าใด

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องรับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้นตอน การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่ 3 ประการ คือ ดังนี้

- (1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- (2) สำหรับรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน
- (3) เป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

โดยสรุป ภายใต้การประเมินกระบวนการสารสนเทศจะถูกรวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้
 ดำเนินโครงการต้องการ เฉพาะอย่างยิ่งในแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้การประเมินกระบวนการนี้ยังช่วย
 ให้ผู้ตัดสินใจได้สารสนเทศเพื่อการคาดคะเนล่วงหน้า และปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา และยังใช้สารสนเทศเพื่อ
 แปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อวัดและแปล
 ความหมายของความสำเร็จ ซึ่งจะประเมินได้ทั้งในระหว่างปฏิบัติโครงการ และสิ้นสุดโครงการแล้ว
 ซึ่งระเบียบวิธีประเมินจะดูว่าการกำหนดจุดประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์
 กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute
 Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึง
 เหตุสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

4. วิธีดำเนินการ

วิธีการดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมในมีขั้นตอนดังนี้

1. ใช้แบบรายงาน 1-12 เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดที่ต้องการ
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด
3. สรุป และทำการเขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลการศึกษากองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นแนวทางให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ของ
 โครงการ
2. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความก้าวหน้า
3. ทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เกิดเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ขึ้นภายในชุมชน
5. ได้ข้อสรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ หมู่ 12 ต.ห้วยทะเล ทั้งที่เป็นนโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งกรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน ตลอดจนหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สรุปได้ดังนี้

1. นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน สร้างอาชีพ และเสริมรายได้ ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและวิสาหกิจขนาดเล็ก เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน พร้อมทั้งพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ
- 4) ความพร้อมของการบริหารจัดการ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ส่งเสริมชุมชนท้องถิ่นให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหา
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ
- 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุน และชุมชนเมือง

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัย จะใช้แนวทาง นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

2.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบ 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดให้คณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ” หรือชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีคลังเป็นรองประธานคนที่สอง และยังประกอบด้วยรัฐมนตรีอื่น ๆ พร้อมทั้งผู้อำนวยการหน่วยงานอีกหลายหน่วยงานร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งเนื้อหาในหมวดนี้กล่าวถึง

- การแต่งตั้งกรรมการ
- การแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ
- การอยู่ในวาระและการพ้นจากวาระของคณะกรรมการ
- อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
- และอื่น ๆ

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมวด 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติไว้ดังนี้

- ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และกองทุน

- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- และอื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544

3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวคือ

3.1 กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุน และวิธีการที่หมู่บ้าน และชุมชนเมืองกำหนดไว้

3.2 คุณสมบัติของกรรมการตามระเบียบกองทุน

3.3 ความรู้ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน

3.4 มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ

3.5 การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน

3.6 สมาชิกมีปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน

3.7 มีการเปิดบัญชีเงินของกองทุนแล้ว ฯลฯ

4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองและชุมชนเมืองแห่งชาติ ใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ซึ่งแบบคำขอขึ้นทะเบียนดังกล่าวประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ เช่น

- จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
- จำนวนครัวเรือน
- อาชีพของประชากร
- ผลผลิตของประชากรในด้านต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก การประมง

อุตสาหกรรม ฯลฯ

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ เช่น

- จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมในการคัดเลือกกรรมการ
- วิธีคัดเลือกกรรมการ
- วันที่คัดเลือกกรรมการ
- คุณสมบัติของกรรมการ
- รายชื่อของคณะกรรมการ
- วิธีกำหนดระเบียบ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ เช่น

- การเตรียมระเบียบสำหรับใช้ในการดำเนินงานกองทุน
- ระเบียบข้อบังคับมีข้อกำหนดเรื่องใด
- วิธีกำหนดระเบียบ

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุน

- วิธีการในการบริหารเงินกองทุนให้มีการกระจายอย่างทั่วถึง
- วิธีการในการบริหารเงินกองทุนให้เกิดการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
- กองทุนจะให้สมาชิกกู้ยืมไปทำอะไรบ้าง
- หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
- วิธีการติดตามและควบคุมการใช้เงินกู้
- และอื่น ๆ

บันทึกรายงานการประชุมการเปิดเวทีชาวบ้าน ในการเลือกตั้งคณะกรรมการคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ หมู่ที่ 12 ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา (2544)

5.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจไว้ สรุปได้ดังนี้

ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ” ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 90/1 หมู่ 12 ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

5.2 แหล่งที่มาของกองทุน

5.3 คุณสมบัติของสมาชิก

5.4 การเข้าเป็นสมาชิกกองทุน

5.5 การพิจารณาเข้าเป็นสมาชิกของคณะกรรมการกองทุน

5.6 การฟื้นฟูสภาพการเป็นสมาชิกภาพ

5.7 การคิดค่าธรรมเนียม วิธีชำระค่าหุ้น การรับฝากเงิน การพิจารณาการขอหุ้นของสมาชิก ตลอดจนการพิจารณาเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นกรรมการกองทุน คุณสมบัติของกรรมการ อำนาจหน้าที่ของกรรมการ ประเภทของการกู้ยืม การอนุมัติเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย การจัดทำบัญชีของคณะกรรมการ พร้อมทั้งการตรวจสอบบัญชีของกองทุน ซึ่งเป็นเอกสารหลักที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่ทะเลร่วมใจใช้ในการดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการตาม หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

6.1 สมาชิกที่ประสงค์จะกู้เงินต้องระบุวัตถุประสงค์ในการขอหุ้นที่ชัดเจน โดยยื่นต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพิจารณา

6.2 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีทีเงินสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนต้องเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

6.3 เงินกู้อาจเงินให้คณะกรรมการพิจารณาได้ความเห็นสมควร

6.4 คณะกรรมการกองทุน แต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุน ในการทำสัญญากู้ยืม ผู้ขอหุ้นที่รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีกับธนาคารและแจ้งให้คณะกรรมการกองทุนทราบ

6.5 คณะกรรมการอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน

6.6 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณ และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก

6.7 ระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้ กำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันทำสัญญา

6.8 ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้ และดอกเบี้ยตามเงื่อนไขที่ตกลงกัน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับกองทุนกำหนด

6.9 คณะกรรมการกองทุนสามารถเรียกประชุมสมาชิก เพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ นับจากการเป็นสมาชิกภายในสามสิบวัน หลังจากวันยกเลิกสัญญา แต่สามารถสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้เมื่อพ้นระยะสองปีไปแล้ว

สตฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมิน 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตฟเฟิลบีม ผังได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อรูปแบบการประเมิน (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. **Context Evaluation (C)** หรือ การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือการประเมินบุคคล หมู่บ้าน เป็นการประเมินก่อนดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการ เหตุผล ความจำเป็นต่อการประเมินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเน้นความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรค ซึ่งนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. **Input Evaluation (I)** หรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อประเมินเชิงวิเคราะห์จากเอกสารของโครงการ และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ใช้ในการพิจารณาตัดสินความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรหรือแผนต่าง ๆ ที่วางไว้ โดยประเมินจากอัตราค่าจ้างคน งบประมาณวัสดุอุปกรณ์ เวลา ความสามารถของหน่วยงาน หรือตัวแทนในการจัดการโครงการ ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่ช่วยเหลือด้านเงินทุน เวลา อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินการ รูปแบบคำถาม เช่น

- แผนงานที่กำหนดไว้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
- จะดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร

จำเนียร สุขหลาย และคณะ รวบรวมความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์, บรรณาธิการ) 2544 : 221-234

3. **Process Evaluation (P)** หรือการประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการว่า มีการดำเนินงานเป็นไปตามกระบวนการหรือไม่ แต่ละกระบวนการมีจุดเด่น ปัญหาอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ

- เพื่อค้นหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน
- เพื่อการสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของกระบวนการมี 4 ข้อ คือ

1. การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการ และบุคลากรในโครงการ

หรือในแผนงาน

4. การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินเป็นนิจ

4. **Product Evaluation (P)** หรือการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เป็นการประเมินคุณค่าโดยรวมของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นการขยับเล็ก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ ไม่จำเป็นต้องทำเฉพาะเพื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่นำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินโครงการ

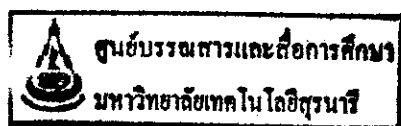
3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Imprementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประมวลกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาขุดิ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการ ที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ตัวอย่างการประเมินการประเมินตามแบบจำลอง CIPP

การประเมินสภาพแวดล้อม

- ปัญหา

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

- ทูน
- คน
- หน่วยงานสนับสนุน

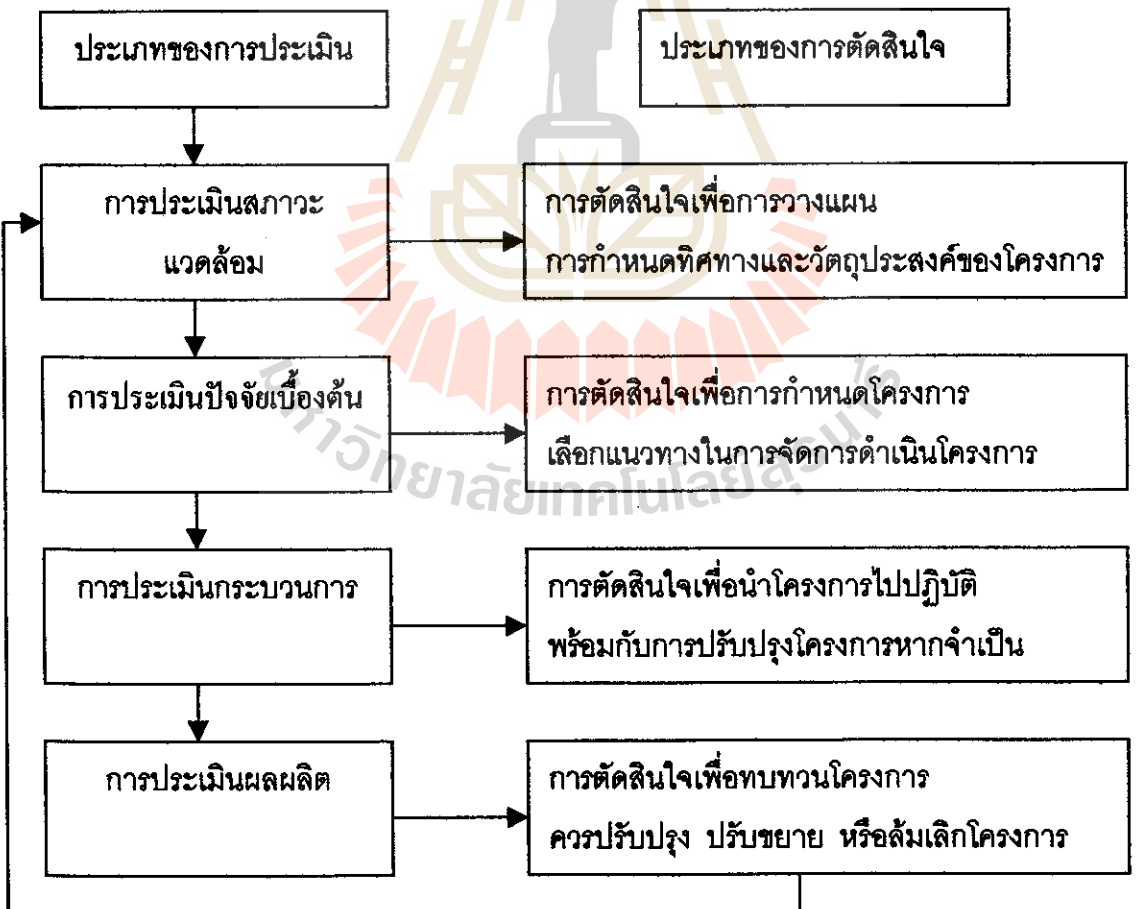
การประเมินกระบวนการ

- ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน
- กรรมการ
- การมีส่วนร่วมของชุมชนและสมาชิก

การประเมินผลผลิต

- ผลสำเร็จ

ศัพท์เฟิลบีม นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจ และประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 : ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของศัพท์เฟิลบีม

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบชีพท์ โมเดล ดังกล่าวมาแล้ว

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุน การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการศึกษาจะเป็นการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง มุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินผลโครงการ รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ การศึกษาวิเคราะห์ชุมชน และการให้การศึกษาแก่ชุมชน (Community Education Participation – CEP) โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้าน ทั้งที่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนระดับบุคคลและระดับกลุ่ม เพื่อเป็นการประเมินปัญหา และความต้องการของชุมชน (Needs Assessment) พร้อมกันไปกับการประเมินความเป็นไปได้ในด้านทรัพยากร (Resource Assessment) ที่มีทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพื่อจะได้นำทรัพยากรต่าง ๆ ดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดแผนเพื่อการจัดทำโครงการต่อไป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ, (2544)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมิน

คำที่ใช้ในความหมายของการประเมินอย่างแพร่หลาย คือ “ Assessment กับ Evaluation โดยคำ 2 คำนี้มีความหมายแตกต่างกัน คือ

“ Assessment” เป็นกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ ส่วน “Evaluation” เป็นกระบวนการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจาก “ Assessment” เป็นหลัก กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ “ Assessment” เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นก่อน ส่วน “Evaluation” เป็นกระบวนการที่เกิดตามมาภายหลัง ด้วยเหตุนี้ “ Assessment” จึงแยกจาก ส่วน “Evaluation” โดยเด็ดขาดไม่ได้ (เขาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี, 2544 : 8)

ในความหมายของการประเมินโดยทั่วไปจึงมักมุ่งไปที่ Evaluation ที่อธิบายครอบคลุมไปถึง Assessment โดยมีผู้ให้ความหมายของการประเมินไว้หลายท่าน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ความหมายในเชิงการตัดสินใจคุณค่าจากความคิดเห็น

การประเมิน หมายถึง การบรรยายคุณลักษณะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ได้คัดเลือกมาสำหรับใช้ศึกษาแล้วพิจารณา คุณลักษณะนั้นทั้งในด้านความเหมาะสม และระดับของการยอมรับ (Andersons, 1975)

การลงความเห็นในการตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งในด้านการตัดสินใจคุณค่า และความเพียงพอ (Shertzer and Linder, 1979 :13)

การอธิบายและตัดสินใจคุณสมบัติบางอย่างของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล รวมทั้งกระบวนการและโครงการต่าง ๆ (เขาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี, 2544 : 7)

ความหมายในเชิงตัดสินใจคุณค่าจากเกณฑ์ที่กำหนด

การประเมิน หมายถึง การค้นหาหรือตัดสินใจคุณค่า หรือจำนวนของบางสิ่งบางอย่าง โดยใช้นาตรฐานของการประเมิน รวมทั้งการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ภายในและ/หรือ เกณฑ์ภายนอก (Good, 1973 : 220)

การตัดสินใจความสอดคล้องกันระหว่างปฏิบัติกับจุดประสงค์ (Michrens and Lehman, 1984: 5)

ความหมายในเชิงตัดสินคุณค่าจากเกณฑ์ที่กำหนด จะทำให้การประเมินมีความถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้การตัดสินคุณค่าจะไม่ขึ้นกับความคิด ความรู้สึก ความรู้ และประสบการณ์เป็นหลัก แต่ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ถ้าเกณฑ์มีความชัดเจนครอบคลุม มากเพียงใด การตัดสินย่อมมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ความหมายในเชิงกระบวนการรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ

การประเมิน หมายถึง กระบวนการรวบรวม และเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะช่วยการตัดสินใจที่ดี สำหรับทางเลือกที่เป็นไปได้หลาย ๆ ทาง (Stufflebeam, 1971)

กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เชิงคุณค่าเพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544 : 21)

จากความหมายของการประเมินในเชิงกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การประเมินความสำคัญของกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ในการตัดสินใจ กระบวนการได้มาของข้อมูล สารสนเทศ ก็คือ การวัดผลนั่นเอง แต่ในการวัดผลจะต้องครอบคลุมตัวแปรเชิงปริมาณ และคุณภาพ เพราะถ้าการประเมินยังยึดมั่นอยู่กับการตีความหมายของคะแนนที่ได้จากเครื่องมือวัดผล จะทำให้ละเลยผลการพิจารณาตัวแปรที่สำคัญ ที่มีคุณค่าต่อผลการประเมิน โดยเฉพาะตัวแปรที่ไม่สามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ

สำหรับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นกรณีศึกษาเฉพาะกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ หมู่ 12 ต.ห้วยทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล (CIPP) ซึ่งได้กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การวิจัยเชิงระบบ Systems Research คือ การวิจัยที่กระทำโดยคำนึงถึงว่าสิ่งที่วิจัยนั้นมีความเป็นหน่วยระบบโดยตัวของมันเอง ตามแนวความคิดของทฤษฎีระบบ Systems Theory และในการทำวิจัยได้อาศัยคุณสมบัติความเป็นระบบดังกล่าวเป็นพื้นฐาน สำหรับกำหนด ความมุ่งหมายหรือทิศทางของการทำวิจัย

1.รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล (CIPP Model)

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิปป์โมเดล ตามกรอบแนวความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 และบทที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งที่เป็นระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้) ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงาน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินงานช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการบันทึกไว้ทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็น การสูญ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ ซึ่งการประเมิน ทั้ง 4 องค์ประกอบอธิบายได้ดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการวิจัยประกอบด้วยระเบียบวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย กระบวนการแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญต่อการวิจัยทั้งสิ้น ผู้วิจัยจะละเลยไม่ได้เลย เรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับแผนแบบการวิจัย คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคืออะไร ทำไมต้องมีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้เสนอรายละเอียดดังนี้

ความหมายและประเภทของประชากร

คำว่าประชากร (Population) ที่มีใช้ในการวิจัย มีความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ เป็นต้น หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น วัตถุ หิน แร่ธาตุต่าง ๆ ก็ได้ ซึ่งมีลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถมองเห็นและรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยมีลักษณะเป็นอย่างไรหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ เนื่องจากประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยมีหลายลักษณะ เพื่อความสะดวกจึงจัดแบ่งประชากรของการวิจัยออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1) ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) ประชากรแบบจำกัด คือ ประชากรที่ผู้วิจัยสามารถเจนนับประชากรทั้งหมดได้ว่ามีจำนวนแน่นอนเป็นเท่าใด เช่น จำนวนนักศึกษาของทุนหมู่บ้านในจังหวัดนครราชสีมา จำนวนอำเภอในประเทศไทย เป็นต้น

2) ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) คือ ประชากรแบบจำกัดคือ ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด เช่น จำนวนเม็ดยาที่อยู่ในขวด จำนวนปลาในมหาสมุทร เป็นต้น การกำหนดขอบเขตของการ

วิจัยให้กว้างหรือแคบมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และประโยชน์ที่
นำมาผลการวิจัยไปใช้ ตัวอย่าง เช่น ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของประธานองค์การ
บริหารส่วนตำบลที่มีความเข้มแข็งของชุมชน ถ้าผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้เฉพาะพื้นที่
ในอำเภอเมืองนครราชสีมา ประชากรที่ศึกษาจะแคบลงไปครอบคลุมเฉพาะประธานองค์การ
บริหารส่วนตำบลที่อยู่ในอำเภอเมืองนครราชสีมา เท่านั้น

สำหรับประเด็นที่สำคัญคือเนื่องจากการกำหนดประชากร คือ หน่วยการวิเคราะห์ (Unit
of Analysis) ในการวิจัยนั้นหน่วยวิเคราะห์ต้องมีความสัมพันธ์ลักษณะของประชากรที่ต้องการ
ศึกษา กล่าวคือ ถ้าประชากรของการวิจัยเป็นบุคคล หน่วยการวิเคราะห์จะต้องเป็นบุคคล

ความหมายของกลุ่มตัวอย่าง

คำว่า กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการวิจัย หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือก
จากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษาวิจัย ดังนั้นกลุ่มตัว
อย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบสำคัญของกลุ่มตัวอย่าง มี 2 ประการ คือ

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร
2. ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน
ครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ หมู่ 12 ตำบลหัว
ทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 146 ครัวเรือน มีประชากรทั้ง
ชายและหญิงจำนวน 544 คน ซึ่งมีสถานะและบทบาทที่แตกต่างกัน รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่
ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ	จำนวน	12	คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	119	คน
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	จำนวน	62	คน
2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	57	คน
3. ประชากรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนฯ	จำนวน	413	คน
4. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	20	คน
5. ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	5	คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัด Indicators หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น บรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งที่ลักษณะเป็นเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

สิ่งที่ต้องพิจารณาก่อนการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัด

1. ความชัดเจนของประเด็นในการประเมิน กล่าวคือ ประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการประเมินมีความชัดเจนที่จะสามารถนำมากำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมได้หรือไม่
2. จำนวนตัวชี้วัด จากการวิเคราะห์ประเด็นในการประเมินนั้น น่าจะมีตัวชี้วัดเพียงตัวเดียวหรือหลายตัว และถ้ามีตัวชี้วัดหลายตัว อาจต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า ตัวชี้วัดเหล่านั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันหรือหลายช่วงเวลา

หลักการของการสร้างตัวชี้วัด

ในการสร้างตัวชี้วัดที่ดี จำเป็นต้องมีหลักการที่ใช้เป็นเป้าหมาย ในการดำเนินการมีดังนี้

1. เลือกใช้/สร้างตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทน หรือที่สำคัญเท่านั้น
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องพิจารณาข้อมูลที่อยู่ในระบบเป็นสำคัญ
3. คำอธิบาย หรือการกำหนดตัวชี้วัด ควรจะเป็นวลีที่มีความชัดเจน
4. ตัวชี้วัดอาจจะกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพก็ได้
5. ค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ อาจคำนวณหาได้จากการใช้ การแจกแจง อัตราส่วน สัดส่วน ร้อยละ ค่าจากการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง หรือค่าการกระจายของข้อมูล เป็นต้น

ขั้นตอนของการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัด

ในการพัฒนาตัวชี้วัดจากประเด็นที่ต้องการประเมิน สามารถนำมากำหนดเป็นขั้นตอนในการพัฒนาตัวชี้วัดเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดตัวชี้วัด

เป็นขั้นตอนการนำจุดประสงค์ของโครงการ หรือประเด็นในการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวแปรที่สำคัญ ที่จะนำมาสร้างตัวชี้วัดได้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการหรือประเด็นที่ต้องการประเมิน

2. การวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด

เป็นขั้นตอนการจำแนกประเภท และลักษณะตัวชี้วัดที่ได้ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ในการนำมาเพื่อกำหนดตัวชี้วัด

3. การกำหนดเกณฑ์ของตัวชี้วัด

เป็นขั้นตอนการกำหนดเกณฑ์ที่แสดงระดับคุณภาพหรือระดับความพึงพอใจของตัวชี้วัดว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ทั้งในลักษณะเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยใช้หลักเกณฑ์ของระดับที่ควรจะมี ควรจะได้ หรือควรจะเป็นของการดำเนินโครงการ ประกอบกับการใช้หลักเหตุผลของมาตรฐานของสิ่งที่ประเมิน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ร่วมกันกำหนดขึ้น หรืออาจใช้เทคนิคการระดม ความคิดเห็น (Brainstoming) หรือ เทคนิคเดลไฟล์ (Delphi Technique) หรือการอภิปราย (Focus Group Technique) หรือการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Techicque) มาใช้ในการดำเนินการ

3.2 เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นจากหลักเกณฑ์การเทียบค่า จากโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ที่ได้รับความสำเร็จหรือมีมาตรฐานในการดำเนินการโครงการมาแล้ว และจะใช้เกณฑ์สัมพัทธ์ในกรณีไม่มีเกณฑ์สัมบูรณ์

เกณฑ์กำหนดค่าตัวชี้วัด

ในการกำหนดค่าของตัวชี้วัดนั้น จำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าของตัวชี้วัดเป็นตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวนหรือค่าเฉลี่ย เป็นต้น
2. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าของตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคล ซึ่งบางกรณีอาจต้องแปลงการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของร้อยละ หรือสัดส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องการ

สำหรับกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล ซึ่งจำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ อธิบายได้ดังนี้

การประเมินบริบท Context Evaluation

ตารางที่ 1 คัดชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
ระดับหมู่บ้าน	
C1 ประวัดิความเป็นมาของหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้านและชุมชน2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากที่ไหน ทำไมจึงอพยพ3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร4. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค (ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา)
C2 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน2. อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น
C3 สภาพเศรษฐกิจและสังคมหมู่บ้าน	1. อาชีพหลัก และอาชีพรองของชาวบ้าน2. โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน3. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย
C4 วัฒนธรรมประเพณี	1. ประเพณีที่สำคัญ
C5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ หอกระจายข่าว ศาลาประชาคม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
C6 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
ระดับรายบุคคล C7 อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก/รอง
C8 สมาชิกในครอบครัว	1. สถานภาพ ระดับการศึกษา ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว การมีงานทำ
C9 รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน
C10 หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1. สาเหตุของการมีหนี้สิน

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น Input Evaluation

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
I1 คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะอนุกรรมการ2. องค์ประกอบคณะอนุกรรมการ3. สักส่วนกรรมการภาคประชาชน
I2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน2. คุณสมบัติ3. วิธีการได้มา4. การพ้นจากตำแหน่ง5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
I3 เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. การเก็บรักษาเงิน
I4 เงินสะสมอื่น ๆ	1. ประเภท/จำนวน/ที่มาและการเก็บรักษา เงินทุนสะสมอื่น ๆ
ระดับรายบุคคล I5 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

การประเมินกระบวนการ Process Evaluation

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
ระดับหมู่บ้าน Pc1 ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีจัดทำ (จำนวนเล่ม) 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีถูกหนี่ บัญชีเงิน ถังจะ 3. ผู้จัดทำ
Pc2 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน Pc2.1 การรับสมัคร	1. ค่าธรรมเนียมการสมัคร และเหตุผล 2. ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล 3. คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล
Pc2.2 การหมดสมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล
Pc2.3 ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิก และเหตุผล
Pc3 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน Pc3.1 ขั้นตอนการขอกู้ Pc3.2 การคัดเลือกผู้กู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก และเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือก และเหตุผล

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
Pc3.3 การโอนเงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนในการโอนเงิน
Pc3.4 การรับชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการชำระหนี้
Pc4 การส่งเสริมการใช้เงินกู้ แนะนำการทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ
Pc5 การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ ผลการดำเนินงาน
Pc6 การจัดสรรผลประโยชน์	1. สักส่วนในการจัดสรรและเหตุผล
ระดับรายบุคคล	
Pc7 การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย
Pc8 การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม
Pc9 การทำบัญชีใช้จ่าย	1. การจัดทำบัญชี (มี / ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการจัดทำบัญชี

การประเมินผลผลิต Product Evaluation

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
ระดับหมู่บ้าน PD1 จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (๗ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น /ลดลง (31 ก.ค. 45) 3. สาเหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง
PD2 จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้/และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำแนกตาม บร 4 ข้อ 5
PD3 ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่อนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค.45) 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำแนกตาม บร 4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค.45
PD4 จำนวนผู้ชำระเงินคืนตรงเวลา	1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระเงินคืนตรงเวลา (31 ก.ค.45) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระเงินคืนตรงเวลา (31 ก.ค.45)
PD5 ยอดเงินที่มีการชำระคืน	1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืน นับถึง 31 ก.ค.45 จำแนกเป็นเงินสด ดอกเบี้ย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
PD6 การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ
ระดับรายบุคคล PD7 ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ PD7.1 ผลโดยตรง PD7.2 ผลโดยอ้อม	1. ผลการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 2. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามโครงการ 3. การยอมรับจากชุมชน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

ในการประเมินโครงการใด ๆ ก็เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนที่ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทด้วย

สำหรับการประเมินกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ หมู่ 12 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การสังเกตและการบันทึก (Observation) การสังเกตและจดบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนบันทึกและสังเกตขณะร่วมกิจกรรมทั้งแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ตัวแทนกลุ่ม สมาชิกกองทุน และสมาชิกผู้กู้ในหมู่บ้านโดยใช้แบบ บร.ต่าง ๆ (แบบรายงาน)

- 3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 4) การจัดเวทีประชาคมระดับตำบล
- 5) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 20 ราย ซึ่งมีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและสัมภาษณ์ มีดังนี้

- 1) แบบรายงาน 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคนที่มีความต้องการหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง)
- 4) แบบรายงาน 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชนในชุมชน)
- 8) แบบรายงาน 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 9) แบบรายงาน 11 (แบบรายงานเจาะลึกรายกรณีสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของประเด็นที่ต้องการประเมิน

แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นคน เอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้น ๆ ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลได้ดังนี้

5.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

5.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เช่น เอกสารหลักฐาน บันทึกต่าง ๆ

ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จำแนกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ของสมาชิกกองทุน จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เป็นต้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการที่หลากหลาย แต่วิธีการที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้ มีดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประเมินกับผู้ให้การประเมิน ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1.1 สัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดรายละเอียดที่จะถามไว้อย่างชัดเจน

1.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดเฉพาะประเด็นหลัก ที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ประเมินสามารถยืดหยุ่นในการกำหนดคำถามได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งการสัมภาษณ์วิธีนี้ แบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ

12.1 การสัมภาษณ์แบบมีเป้าหมาย (Focused Interview) ต้องดึงความสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด

12.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) ต้องการความจริงมากที่สุด

12.3 การสัมภาษณ์แบบไม่มีทิศทาง (Non-directive Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แสดงความรู้สึกโดยการเล่าเรื่องต่าง ๆ ตามความพึงพอใจ

2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัวและจำแนกออกได้ดังนี้

2.1 การสังเกตโดยเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลโดยที่กลุ่มเป้าหมายรับทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บข้อมูล เช่น การประชุมกลุ่มผู้กู้เงินกองทุน การจัดเวทีประชาคม เป็นต้น

2.2 การสังเกตโดยบุคคลภายนอก เป็นการสังเกตโดยที่ผู้ให้การสังเกตไม่รู้สึกรู้ตัวว่าถูกสังเกต และสามารถบันทึกข้อมูลได้ทันที โดยใช้เครื่องมือแต่ละชนิด เช่น การสังเกตการประชุมของคณะกรรมการกองทุนฯ

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมินกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกได้ 6 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นขั้นตอนของการกำหนดข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดประสงค์ว่ามีอะไรบ้าง เป็นข้อมูลที่อยู่ในลักษณะใด ระดับของข้อมูลใด และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัด จึงจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูลตามที่ต้องการอย่างแท้จริง
2. กำหนดแหล่งข้อมูลเป็นขั้นตอนของการพิจารณาแหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ข้อมูลอยู่ที่ไหน พร้อมกับกำหนดขอบเขตของข้อมูล ที่จะมีข้อมูลที่ต้องการอย่างครบถ้วน
3. เลือกกลุ่มตัวอย่าง
4. เลือกวิธีการเก็บข้อมูล เป็นขั้นตอนของการเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีหลากหลายวิธี ที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อที่จะได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง ซึ่งต้องมีการวางแผน และเตรียมการวิธีดำเนินการ เพื่อที่จะได้เก็บข้อมูลได้ถูกต้องครบถ้วน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

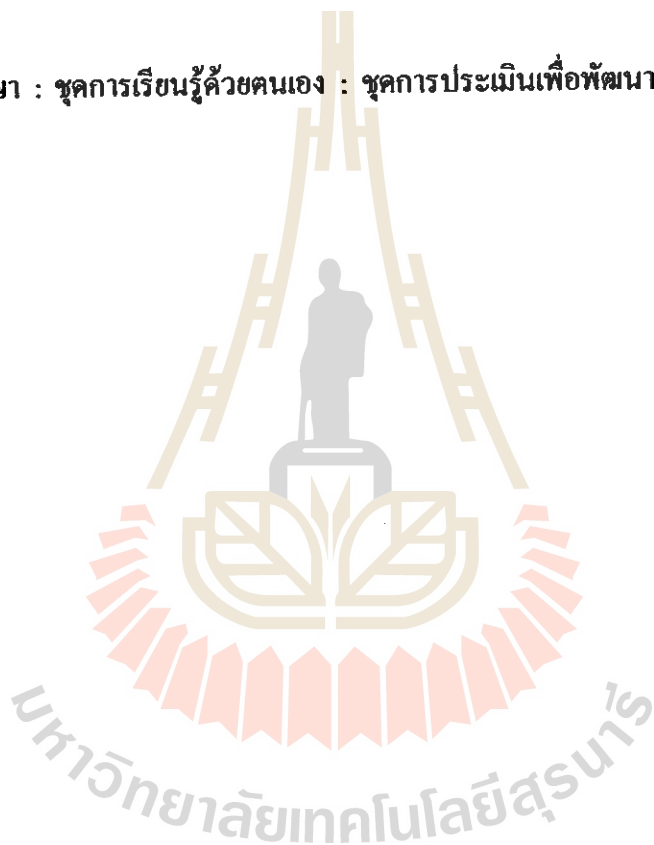
การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อสะดวกรวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล

สำหรับการประเมินกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล
ที่เก็บรวบรวมมาได้ ด้วยวิธีการดังนี้

1) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษา
เอกสาร และข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว เช่น ทะเบียนคุณสมบัติ ระเบียบข้อบังคับของกองทุน
 เป็นต้น

สำนักมาตรฐานการศึกษา : ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง : ชุดการประเมินเพื่อพัฒนา (2545)

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ ของการทำสารนิพนธ์ แต่ละประการ ทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่

5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด

5.2 เพื่อว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ อะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

5.3 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้วิจัย ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี-เลว” ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูล สภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควร ตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะได้แสดงเกณฑ์นั้น อย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลง สลับซับซ้อน และเชื่อมโยงกัน มากขึ้น ประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยง กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ และแนวโน้มการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุนและการเงิน ระหว่างประเทศได้ เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยเฉพาะโทรคมนาคม และ

เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างประเทศมีความรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพ และความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในประเทศ ขณะเดียวกัน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ผ่านมา ยังเป็นการขยายตัวในเชิงปริมาณ ที่เกิดจากการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตเป็นหลัก ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม จึงลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังพึ่งพิงทุน และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ขาดการบริหารเศรษฐกิจ และการเตรียมพร้อมที่ดี ต่อการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเสรีทางการค้าและการเงิน โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงยังอ่อนแอและไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอ ขณะที่ภาครัฐและประชาชน ต้องรับภาระหนี้สาธารณะ และมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 (2544)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ

เมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. 2542 ชาวบ้านในหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ซึ่งเดิมเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านคอนขวาง หมู่ที่ 2 ได้รวมตัวกัน เพื่อขอแยกหมู่บ้านออกมาเป็นหมู่บ้านใหม่ เพราะไม่ได้รับการดูแล เรื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ ชาวบ้านจึงรวมตัวกัน เพื่อก่อตั้งหมู่บ้านใหม่ โดยได้เข้าชื่อกัน และได้ทำหนังสือถึงองค์การบริหารส่วนตำบลหัวทะเล เพื่อขออนุญาตในการแยกหมู่บ้าน โดยมีเกณฑ์ว่า ต้องมีประชากรในหมู่บ้านที่ตั้งใหม่ตั้งแต่ 570 คนขึ้นไป และองค์การบริหารส่วนตำบลหัวทะเล ได้เสนอเรื่องขึ้นไประดับอำเภอ และระดับจังหวัด และได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย คำนวณที่ มท 0311-1/7782 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2543 และได้มีหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ หมู่ 12 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา นับแต่นั้นมา

คนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้าน

1. นางพัชนี	ไพบูลย์
2. พ.ต.ท.บุญเลิศ	หมั่นธรรม
3. นายนิวัตร	คำยิ่ง
4. นายสุขุม	อิมเกตุ
5. พ.ต.ท.วิจน์	เพชรวิเศษ

6. นายสุรียา	เอี่ยมสกุล
7. ร.ต.ต.ประเวทย์	หมั่นบำรุง
8. นางสุภาภรณ์	สุทธลักษณ์
9. นางรัตนภรณ์	โพธิ์มี
10. นางลำไย	จันทร์จับ

คนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจนี้ เป็นข้าราชการ ลูกจ้างรัฐ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ และผู้ประกอบการอาชีพอิสระในเขตอำเภอเมือง และอำเภอใกล้เคียง จึงเป็นบุคคลที่มีหลากหลายอาชีพและมาจากหลายจังหวัด เช่น ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ขอนแก่น สระบุรี เป็นต้น

2. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

เดิมเป็นที่ดินสำหรับทำการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้าน หมู่ 2 บ้านคอนขวาง และหมู่บ้านใกล้เคียง มีทางน้ำไหลลงสู่บึงทะเล ทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน และเป็นหนองน้ำตื้นเป็นบางส่วน เป็นที่ลุ่มและที่ดอนว่างเปล่า ห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 5 กิโลเมตร เดิมมีถนนลูกรังตัดผ่าน ไปอำเภอจักราช อำเภอห้วยแถลง และจังหวัดบุรีรัมย์ หมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	หมู่บ้านหัวถนน	หมู่ที่ 7	ต.หัวทะเลและทุ่งทะเล
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่บ้าน โนนฝรั่ง	หมู่ที่ 3	ต.หัวทะเล
ทิศใต้	ติดต่อกับ	หมู่บ้านคอนขวาง	หมู่ที่ 2	ต.หัวทะเล
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	หมู่บ้านคอนขวาง	หมู่ที่ 2	ต.หัวทะเล

ในปัจจุบันที่ดินสำหรับทำการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ได้หมดไป เพราะได้มีนายทุนมากวันซื้อเพื่อจัดสรรขายเป็นที่ดินสำหรับปลูกสร้างบ้านเรือนเพื่ออยู่อาศัย ไม่เหลือสภาพเดิม และในปัจจุบันได้มีประชาชนได้ย้ายเข้ามาปลูกสร้างบ้านเรือนมากขึ้น ทำให้มีจำนวนบ้านเรือนหนาแน่นขึ้น จึงทำให้ความจำเป็นพื้นฐานต่าง ๆ ต้องขยายและเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เช่น ถนนในหมู่บ้าน เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ และด้านสุขภาพอนามัยสาธารณสุข เป็นต้น ถนนลูกรังที่เคยตัดผ่านหมู่บ้านในอดีต ปัจจุบันเป็นถนนลาดยาง 4 ช่องทางจราจร เพื่อเชื่อมไปยังสนามบินพาณิชย์ของจังหวัด ซึ่งอยู่ห่างไปเพียง 20 กิโลเมตร

3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านมีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างและค้าขาย โดยเฉพาะมีเอกชนได้มาตั้งตลาดสดในหมู่บ้าน ทำให้แม่บ้านที่เคยว่างงาน ได้ผันตัวเองไปเป็นแม่ค้า ส่วน อาหารตามสั่ง อาหารสำเร็จ แกงดุง ข้าวดุง หรือขายแมลงทอด ปลาเผา และของอื่น ๆ อีกจำนวนมาก

ผลผลิตจากกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผลิตขนมขายส่ง ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป และนอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ในหมู่บ้าน คือ โรงงานตัดเย็บชุดกีฬา ทำให้เยาวชนในหมู่บ้านที่ไม่ได้ศึกษาต่อได้มีงานทำ ให้เศรษฐกิจโดยรวมของหมู่บ้าน ดีและประชาชนพึ่งพาตนเองได้

4) ด้านวัฒนธรรม

ก. เครือญาติ เน้นลักษณะชุมชนใหม่ ต่างคนต่างมาอยู่ร่วมกัน จึงไม่มีลักษณะเครือญาติ แต่เป็นเพื่อนบ้านที่ต้องอยู่ร่วมกัน และมีวัฒนธรรมหลากหลาย แต่สามารถปรับเข้ากันได้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมภาคอีสาน เช่น การทำบุญกลางบ้าน การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน และประเพณีต่าง ๆ

ข. ผู้นำและการเมืองการปกครอง มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และที่การคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยเลือกจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ทำให้กลุ่มองค์กรเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ เพราะผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านล้วนเป็นบุคคล ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นได้แก่

1. นางพัชณี	ไพบูลย์	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นางถ้าย	จันทร์จับ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นางรัตนภรณ์	โพธิมี	สมาชิก อบต.
4. นายมาดย์	สัคนุช	สมาชิก อบต.

ค. วัดและประเพณี

วัดประจำหมู่บ้านยังไม่มี เนื่องจากเป็นหมู่บ้านดั่งใหม่ จึงใช้วัดร่วมกับกับบ้านคอนขวาง หมู่ที่ 2 ในการทำบุญและจัดงานประเพณีต่าง ๆ ซึ่งประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น

ง. โรงเรียนและการศึกษา

เนื่องจากหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจเป็นหมู่บ้านตั้งใหม่ จึงยังไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านจะส่งบุตรหลาน เข้าไปศึกษาในตัวจังหวัดนครราชสีมา และโรงเรียนเอกชนที่อยู่ใกล้บ้าน เด็ก ๆ ในหมู่บ้านได้เข้าเรียนตามเกณฑ์ที่ครอบครัว และเข้าศึกษาในระดับมัธยมและอุดมศึกษา ทั้งในตัวจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดใกล้เคียง

จ. สุขภาพอนามัย

ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการดูแล จากโครงการสุขภาพดีถ้วนหน้า หรือ 30 บาท รักษาทุกโรค จากสถานอนามัยที่อยู่ใกล้บ้าน และโรงพยาบาลของรัฐ และเอกชนในตัวเมืองนครราชสีมา จึงทำให้ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้า

5) ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ก. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ และได้ทำการเก็บข้อมูลด้านการทำธุรกิจ และการประกอบอาชีพของคนในชุมชน จำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะอาชีพของประชากร

ลักษณะอาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	88	60
ค้าขาย	36	25
รับจ้าง	15	10
อื่น ๆ	7	5
รวม	146	100

จากตารางดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงทางด้านอาชีพ และเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ

(แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ 2544)

ข. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

หมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีประชากรส่วนมากที่มีการศึกษา ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเป็นไปโดยง่าย เพราะได้รับความร่วมมือด้วยดี จากประชาชนในหมู่บ้าน อีกทั้งมีผู้นำและคณะกรรมการ

ด้านต่างๆ มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ จึงทำให้หมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจมีแนวโน้มที่จะเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

ค.ลักษณะประชากร

หมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีจำนวนประชากร 544 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51 และหญิง ร้อยละ 49 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม หรือร้อยละ 59 ซึ่งบุคคลเหล่านี้ คือ กำลังสำคัญของการพัฒนา และสร้างศักยภาพให้หมู่บ้านต่อไป

ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
-ชาย	276	51
-หญิง	268	49
2.อายุ		
1 วัน – 3 ปีเต็ม	15	3
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	24	4.4
6ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	40	7.4
12ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	31	6
15ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	23	4.2
18ปี 1 วัน – 50ปีเต็ม	319	59
50ปี 1 วัน – 60ปีเต็ม	43	8
60ปี ขึ้นไป	36	7
3.จบการศึกษา		
ระดับปริญญาโท	4	0.74
ระดับปริญญาตรี	60	11
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	19	3.5
ระดับมัธยมต้น – มัธยมปลาย	85	16
ระดับประถมศึกษา	63	11.6
ไม่ได้รับการศึกษา	6	2
กำลังศึกษาอยู่	73	13

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบบริหารจัดการ และการแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้าน ในหมู่บ้าน พบว่าประชาชนร้อยละ 84.85 หรือ 56 คน เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการว่า ต้องการแก้ปัญหาค่าความยากจนให้ชุมชน ให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดี มีอาชีพมีรายได้ มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านและ ร้อยละ 15.15 หรือ 10 คน ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) เงิน 1 ล้านบาท นั้นชาวบ้านมีความเข้าใจตรงกันว่าเป็นเงินที่รัฐบาลให้สมาชิกสามารถกู้ยืมได้ โดยผ่านขั้นตอนต่างๆ เช่น การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน การสมัครสมาชิก การเขียนโครงการเป็นต้น โดยนำเงินที่นำไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ฯลฯ เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระดับล่างของประเทศ ซึ่งทุกหมู่บ้านได้รับเงิน 1 ล้านบาทเท่ากัน และทุกหมู่บ้านต้องมีความพร้อมและดำเนินการตามระเบียบขั้นตอนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและได้รับการพิจารณาอนุมัติเงิน 1 ล้านบาทต้องผ่านขั้นตอนการส่งเรื่องต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ได้รับอนุมัติเงิน เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2544 และได้เก็บรักษาไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขา ถนนจอมพล ในชื่อบัญชีว่า “กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ” เลขที่บัญชี 06-4317-20-054068-7

3) เงินทุนสะสมอื่น ๆ

เงินสะสมจะออมทรัพย์ จำนวน 250,950 บาท วิธีได้มาโดยการรับฝากเป็นตามความประสงค์ของสมาชิก แต่ไม่เกินเดือนละ 500 บาท/ราย โดยเงินดังกล่าว เก็บรักษาไว้ที่ ธนาคารออมสิน สาขา ถนนจอมพล ชื่อบัญชี “กลุ่มสะสมออมทรัพย์หมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ เลขที่บัญชี 06-4317-20-053998-4

4) คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนประกอบด้วย บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งดังนี้

1. นายอำเภอเมืองนครราชสีมา	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชน (ไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกิน 9 คน)	อนุกรรมการ
3. พัฒนาการอำเภอเมืองนครราชสีมา	อนุกรรมการและเลขานุการ

พัฒนาการอำเภอเมืองนครราชสีมา

อนุกรรมการและเลขานุการ

หมายเหตุ

คณะอนุกรรมการดังกล่าว ยังไม่มีคำสั่งแต่งตั้ง จึงยังไม่ทราบรายชื่อที่ชัดเจน

5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ

5.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางข้างล่าง

ตารางที่ 7 รายชื่อ ตำแหน่ง และประสบการณ์ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. พันตำรวจโท วัจน์ เพชรวิเศษ	ประธานกรรมการกองทุนฯ	- กรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ
2. นายนิวัตร คำอิง	รองประธานกรรมการกองทุนฯ	- ปลัดอำเภอเมืองนครราชสีมา
3. นางสุภาภรณ์ สุทธลักษณะ	เหรัญญิกกองทุน	- อาจารย์โรงเรียนบุญวัฒนา
4. นางพัชนี ไพบูลย์	ประชาสัมพันธ์กองทุนฯ	- ผู้ใหญ่บ้าน
5. นางวิจิตรา บุญรอด	ประชาสัมพันธ์กองทุนฯ	- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เขต 5
6. นางรัตนาภรณ์ โพธิ์มี	กรรมการ	- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
7. นางชีวา มิ่งสูงเนิน	กรรมการ	- พยาบาลโรงพยาบาลเอกชน
8. นางลำไย จันทร์จับ	กรรมการ	- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
9. นายสุชุม อัมเกตุ	กรรมการ	- กรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์เรังรัดพัฒนาชนบทนครราชสีมา
10. นายสิงห์ ยอดเพชร	กรรมการ	- อาสาสมัครประจำศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา
11. ร.ต.ต. ประเวทย์ หมั่นบำรุง	กรรมการ	- ข้าราชการตำรวจบ้านาญ
12. นายฉพนธ์ ผลเจริญ	เลขานุการกองทุนฯ	- ทนายความ

(ระเบียบข้อบังคับ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ , 2544)

5.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีคุณสมบัติดังนี้

5.2.1 เป็นผู้ที่มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ เป็นเวลา

ติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าสองปี

5.2.2 มีอายุ ยี่สิบปีบริบูรณ์

5.2.3 มีคุณธรรม รับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน ยึดมั่นในการปกครองระบบประชาธิปไตย

5.2.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ

5.2.5 ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

5.2.6 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษ หรือการลงโทษในความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

5.2.7 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก จากราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่

5.2.8 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตาม มาตรา 68 วรรคสอง

5.2.9 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามข้อ 20 (3)(4)

(สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2544)

6)วิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีกระบวนการดังนี้

ให้สมาชิกกองทุนฯ เป็นผู้เสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้ ความสามารถ แล้วทำการลงมติเลือกกรรมการ โดยใช้เสียงข้างมากเป็นข้อยุติ

(ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ,2544)

7)การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน,นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว

(กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย

2. ลาออก

3. คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด
4. ที่ประชุมมีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
5. คณะกรรมการให้ออก เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 17
6. มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 17(4) (5) (6) และ (7)

(สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขานายกรัฐมนตรี,

มตร.,2544)

8) ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีวาระในการดำรงตำแหน่ง คราวละ สองปี (2ปี)

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือก บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ภายในระยะเวลา สามสิบวัน

กรรมการกองทุน ซึ่งพ้นจากตำแหน่ง ตามวาระ อาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

(สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี,

,2544)

2.12 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบบริหารจัดการแนะนำผู้กู้

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ ดังนี้

- 1.1) ต้องเป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- 1.2) มีเงินฝากตั้งจะและถือหุ้่นอย่างน้อย 1 หุ้่น
- 1.3) พิจารณาจากโครงการที่สมาชิกยื่นกู้ ว่ามีความเป็นไปได้ ทางการตลาดมากน้อยเพียงใด
- 1.4) มีหลักทรัพย์ หรือผู้ค้ำประกัน 2 คนแล้วแต่กรณี

1.5) เอกสารต่าง ๆ เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประชาชน ทั้งของผู้กู้และผู้ค้ำประกัน

2) การกู้เงินกองทุน

2.1) สมาชิกประชุมรับฟังคำชี้แจง

2.2) สมาชิกขอแบบเสนอโครงการที่คณะกรรมการ

2.3) จัดทำแบบเสนอโครงการ

2.4) เสนอแบบเสนอโครงการต่อคณะกรรมการกองทุน

3) การโอนเงินให้สมาชิกผู้กู้

3.1) จัดทำสัญญาและเอกสารประกอบการกู้

3.2) สมาชิกเปิดบัญชีธนาคารออมสินสาขาถนนจอมพล

3.3) สมาชิกแจ้งหมายเลขบัญชีให้กรรมการกองทุนทราบ

3.4) กรรมการกองทุนนำเรื่องเสนอธนาคารเพื่อโอนเงินเข้าบัญชีของสมาชิก

4) การรับชำระหนี้

4.1) กรรมการชี้แจงให้สมาชิกทราบถึงวิธีการชำระหนี้ พร้อมแจ้งยอดเงินที่ต้องชำระพร้อมคอกเบี้ยในแต่ละเดือนให้สมาชิกทราบ

4.2) สมาชิกนำเงินส่งที่คณะกรรมการกองทุนฯ

4.3) กรรมการออกใบเสร็จให้สมาชิก

4.4) กรรมการนำเงินเข้าบัญชีธนาคารของกองทุนฯ

5) การจัดทำบัญชีของกองทุนฯ

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีการจัดทำบัญชีทั้งสิ้น 4 แบบคือ

5.1) บัญชีรายรับกองทุน 1 ล้านบาท

5.2) บัญชีรายรับกองทุนสัจจะออมทรัพย์

5.3) บัญชีรายจ่าย เงิน 1 ล้านบาท

5.4) บัญชีรายจ่าย เงิน สัจจะออมทรัพย์

ซึ่งบัญชีต่าง ๆ เหล่านี้จัดทำโดย นางสุภาภรณ์ สุทธถักขันธ์ เหวัญฉุกกองทุนฯ

6) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

6.1) การรับสมัครสมาชิก สมาชิกกองทุนฯ สามารถสมัครได้ ณ ที่ทำการกองทุน ตั้งแต่เวลา 08.00-20.00 น. ของทุกวัน โดยมีค่าธรรมเนียมแรกเข้ารายละ 10 บาท พร้อมทั้งซื้อหุ้นตั้งแต่ 1 หุ้นขึ้นไป

สำหรับสมาชิกที่จะสมัคร ต้องดำเนินการดังนี้

- ขอบสมัครได้ที่คณะกรรมการกองทุนฯ
- เขียนใบสมัครด้วยตนเอง
- ยื่นใบสมัครพร้อมหลักฐาน เช่น สำเนาบัตรประชาชน , สำเนาทะเบียนบ้าน
ต่อคณะกรรมการกองทุน

7) การหมดสมาชิกภาพ

7.1 ตาย

7.2 ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออก

7.3 วิกลจริต

7.4 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของสมาชิกที่เข้าประชุม

7.5 ใจฝ่่าฝ่ินระเบียบกองทุน

7.6 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

8) การส่งเสริมการใช้เงินกู้

คณะกรรมการกองทุนได้จัดให้คณะกรรมการกองทุนที่มีความรู้ความสามารถด้านการค้าขาย หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นผู้แนะนำแก่สมาชิกผู้กู้ สมาชิกบางราย ไม่มีประสบการณ์ ไม่เข้าใจวิธีทำธุรกิจ จะได้รับการแนะนำดูแลจากคณะกรรมการเป็นพิเศษ โดยมีฝ่ายประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ช่วยหาตลาด เมื่อ สมาชิกได้ผลิตสินค้าออกจำหน่าย

9) การตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิก

คณะกรรมการได้แบ่งหน้าที่ในการทำงาน ในการตรวจสอบและประเมินผล การใช้เงินของสมาชิกผู้กู้ เป็นระยะ เพื่อให้ผู้กู้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ตามโครงการที่ขอกู้ และเพื่อให้ผู้กู้ดำเนินธุรกิจได้ประสบความสำเร็จ และเกิดประโยชน์สูงสุด

10) การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมการได้มีการจัดทำบัญชีงบดุลประจำปี เมื่อถึงสิ้นปีบัญชี เพื่อแสดงให้เห็น

และนำเสนอต่ออนุกรรมการสนับสนุน โดยมีการตรวจสอบความถูกต้อง ของงบดุลบัญชี โดย
ตรวจสอบที่มี

ผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี

11) การจัดสรรผลประโยชน์จากการดำเนินการกองทุน

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ได้ดำเนินการมาครบรอบ 1 ปี เมื่อวันที่ 8
กุมภาพันธ์ 2545 และมีผลประโยชน์เกิดขึ้นจากดอกเบี้ย จำนวน 40,000 บาท และคณะกรรมการกอง
จัดสรรผลประโยชน์ ดังนี้

ตารางที่ 8 การจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ

รายการ	จำนวนเงิน/บาท	ร้อยละ
เงินเพื่อสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน	12,000	30
เงินประกันความเสี่ยง	8,000	20
เงินปันผลให้แก่สมาชิก	6,000	15
เงินตอบแทนแก่คณะกรรมการ	6,000	15
เงินเพื่อสมทบกองทุนฯ	4,000	10
ฯ		
เงินเรื่องสิ่งแวดล้อม	2,000	5
เงินประเพณีในหมู่บ้าน	2,000	5
รวม	40,000	100

3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำผู้กู้

1) จำนวนสมาชิกกองทุน

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มี สมาชิก ณ วันก่อตั้ง 8 กรกฎาคม 2544 จำนวน 83 คน ซึ่ง
สมาชิกประเภทบุคคล และจำแนกเป็น หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 67 คน และสมาชิกสมทบ
จำนวน 16 คน การดำเนินงานของกองทุน จนถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2545 มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น
คน

2) จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง รายละเอียดตามตาราง

2) จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง รายละเอียดตามตาราง

ตารางที่ 9 จำนวนผู้ยื่นกู้และจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติในแต่ละครั้ง

ครั้งที่	วันเดือนปี	จำนวนผู้ยื่นกู้	ผู้ได้รับอนุมัติ	จำนวนเงินที่ได้	หมายเหตุ
1	4 ธ.ค. 2544	16	16	310,000	-รายละ 20,000 บาท 15 ราย 10,000 บาท 1 ราย
2	16ธ.ค. 2544	4	4	70,000	-รายละ 20,000 บาท 3 ราย 10,000 บาท 1 ราย
3	4 ม.ค. 2545	10	10	200,000	-รายละ 20,000 บาท
4	3ก.พ.2545	7	7	140,000	-รายละ 20,000 บาท
5	3มี.ค.2545	6	6	120,000	-รายละ 20,000 บาท
6	3เม.ย.2545	4	4	80,000	-รายละ 20,000 บาท
7	3พ.ค.2545	8	8	160,000	-รายละ 20,000 บาท
8	3มิ.ย.2545	3	3	60,000	
9	3ก.ค.2545	4	4	80,000	
	รวม	62	62	1,220,000	

3) ยอดเงินที่ให้กู้

ตารางที่ 10 จำนวนผู้ได้รับเงินกู้ต่อจำนวนสมาชิกทั้งหมดของกองทุน

จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนสมาชิกทั้งหมด	จำนวนผู้ได้รับเงินกู้	ร้อยละ
544	119	62	52.10

ตารางที่ 11 ยอดเงินที่ได้อนุมัติจำแนกตาม บร 4 ข้อ 5 นับถึง 31ก.ค.45

ประเภทอาชีพ	จำนวนเงิน(บาท)	จำนวนผู้ได้รับอนุมัติ/คน
พัฒนาอาชีพ	980,000	50
สร้างอาชีพ	240,000	12
รวม	1,220,000	62

4) จำนวนผู้ชำระเงินคืนตรงเวลาที่กำหนด

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ได้รับโอนเงินเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2544 และได้ปล่อยกู้ไป ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2544 จนถึง ณ เวลานั้น 31 กรกฎาคม 2544 มีผู้อนุมัติให้กู้ทั้งสิ้น 62 คน เป็นเงิน 1,220,000 บาท และได้มีผู้ชำระคืนดังนี้

- สมาชิกที่ชำระคืนก่อนเวลาที่กำหนด 1 ราย หรือ 1.62%
- สมาชิกที่ชำระคืนตรงเวลา 61 ราย หรือ 98.38 %

5) ยอดเงินที่มีการชำระคืน สรุปได้ดังนี้

สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินไปแล้ว และได้นำไปประกอบการ ตามโครงการเมื่อประสบผลสำเร็จ ได้นำเงินส่งคืน ตั้งแต่ เดือน มกราคม 2545 เป็นต้นมา และได้จำนวนเงินที่รับชำระคืน พร้อมดอกเบี้ย ดังนี้

เงินต้น = 392,800 บาท หรือ 32.20 % คัดจาก $392,800 \times 100 \div 1,220,000$

ดอกเบี้ย = 40,941 บาท หรือ 10.42 % คัดจาก $40,941 \times 100 \div 392,800$

หมายเหตุ จำนวนเงินกู้ที่อนุมัติให้สมาชิกกู้ จำนวน 1,220,000 บาท

6) การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

จากผู้กู้จำนวน 62 คน มีสมาชิกที่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้ บร. 11 หรือ แบบเจาะลึกรายการหนี้ จำแนกได้ดังนี้

สมาชิกใช้เงินตามวัตถุประสงค์ 32 คน หรือ 51.60 %

สมาชิกใช้เงินไม่ตรงวัตถุประสงค์ 30 คน หรือ 48.40 %

จากการวิเคราะห์จะเห็นว่า สมาชิกผู้กู้ร้อยละ 51.61 นำเงินไป ใช้ตามวัตถุประสงค์ตามโครงการที่ขอกู้ และร้อยละ 48.40 ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินงาน ของผู้กู้พบว่า

1) ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจของผู้กู้

จากการศึกษาแบบเจาะลึกรายการหนี้ (บร.11) สมาชิกผู้กู้แต่ละราย มีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความเชี่ยวชาญ เช่น นางลัดดา เพ็ชรฉาย และสามี เดิมประกอบอาชีพรับจ้างก่อสร้าง เมื่อได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 20,000 บาท และได้

ประกอบอาชีพขายเนื้อหมูในตลาดสด ได้มีประสบการณ์ในการดูเนื้อหมูว่า เนื้อหมูที่ไม่มีสารตกค้าง เป็นสีชมพู หรือ ประสบการณ์ว่า เนื้อเนื้อเท่าไรวได้ 1 กิโลกรัมพอดี เป็นต้น

2) สภาพการอยู่อาศัยและสมาชิกในครอบครัว

สมาชิก ร้อยละ 90 มีบ้านเป็นของตัวเอง อีกร้อยละ 10 เข้ามาเช่าอยู่อาศัยเพื่อประกอบอาชีพ แต่ละครอบครัวมีสมาชิกอยู่ระหว่าง 3-7 คน โดยมีความสัมพันธ์ เป็น พ่อ, แม่, ลูก , หลาน ๆ มา าศัยอยู่ เพื่อเรียนหนังสือ

3) รายได้ของครอบครัว

สมาชิกผู้กู้ ทั้ง 62 รายมีรายได้ ของครอบครัวต่อเดือนดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงรายได้ และร้อยละของสมาชิกผู้กู้

รายได้ต่อเดือนของสมาชิก/บาท	จำนวนสมาชิก / คน	ร้อยละ
5,000-10,000	25	40.30
10,000-15,000	20	32.30
15,000-20,000	17	27.40
รวม	62	100

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่า เงินกองทุนหมู่บ้านได้เฉลี่ยการกู้ยืมในกลุ่มที่มีรายได้ ตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท มากที่สุด ถึง 40.30 % ซึ่งเป็นตัวชี้วัด ของการบรรลุวัตถุประสงค์อีกข้อหนึ่งของโครงการกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ในข้อที่ว่า ต้องการให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย

4) หนี้สินของครอบครัว ก่อนกู้เงินกองทุน

จากการปฏิบัติงานในหมู่บ้านทำให้ผู้วิจัยได้พบว่า สมาชิกผู้กู้ยังมีหนี้สินอื่น มาก่อน ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

หนี้สินธนาคารออมสินโครงการธนาคารประชาชน	10 คน	หรือ 16.14 %
หนี้นายทุนนอกระบบ	30 คน	หรือ 48.38 %
นายทุนนอกระบบ+ ธนาคารออมสิน	10 คน	หรือ 16.14 %
อื่น ๆ	12 คน	หรือ 19.34 %
รวม	62 คน	หรือ 100%

จากการแจกแจงความถี่ จะเห็นได้ว่า ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกผู้กู้ ก่อหนี้เงินกองทุนได้มีหนี้สินอยู่จำนวนหนึ่ง จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้สมาชิกผู้กู้ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการทำธุรกิจของผู้กู้

1) จำนวนเงินที่ได้รับการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

เมื่อสมาชิกกองทุนฯ ได้ทำเรื่องหรือโครงการขอกู้ และระบุจำนวนเงินคือ แต่ละรายจะกู้คนละ 10,000-20,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการได้ อนุมัติตามที่สมาชิกยื่นขอกู้ ซึ่งเงินจำนวนนี้เป็นเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยน้อย ทำให้ประชาชนที่กู้ไป ได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ หรือบางราย ทำอยู่แล้วก็ได้ขยายกิจการเพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการทำธุรกิจของผู้กู้

1) การหาความรู้เพิ่มเติม

จากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้แบบรายงาน 2 (ปร.2) จากการเก็บข้อมูลจากประชาชน ตัวอย่างจำนวน 66 คน ได้ข้อมูลดังนี้

ประชาชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม 23 คน หรือ 34.85 %

ประชาชนไม่มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม 43 คน หรือ 65.15%

จากสถิติ จะเห็นได้ว่า ประชาชนในชุมชนมีโอกาสหาความรู้ เพิ่มเติม เพียงร้อยละ 34.85 เท่านั้น สำหรับวิธีการที่สมาชิกใช้ในการหาความรู้เพิ่มเติม คือ ดูข่าวจากโทรทัศน์ ฟังข่าวจากหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน และเข้ารับการอบรมเมื่อมีหน่วยทางราชการจัดให้

2) การใช้จ่ายเงินกู้ เมื่อสมาชิกได้รับอนุมัติให้กู้และได้รับโอนเงินเข้าบัญชี ได้นำเงินมาประกอบอาชีพตามที่เขียน โครงการเสนอขอกู้ทำให้มีรายได้นำเงินมาชำระคืนกองทุนตรงเวลาที่ตกลงไว้ในสัญญา ทำให้ไม่มีหนี้สูญเกิดขึ้น

3) การทำบัญชีใช้จ่าย จากการศึกษาระบบเจาะลึกรายกรณี(ปร.11) จากผู้กู้จำนวน 20 ราย พบว่า มีสมาชิกที่จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย จำนวน 17 ราย หรือ ร้อยละ 85 และ 3 ราย หรือ ร้อยละ 15 ไม่ได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพราะไม่ได้เรียนหนังสือ จึงไม่สามารถทำบัญชีได้ ในการจัดทำบัญชีของสมาชิกได้รับคำแนะนำจากเหรียญกองทุนฯ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการทำธุรกิจของผู้กู้

1) ผลโดยตรง ประชาชนมีงานทำมากขึ้น มีรายได้ เลี้ยงครอบครัว เพิ่มขึ้น

2) ผลกระทบโดยตรง ทำให้ครอบครัวอบอุ่น อยู่พร้อมหน้าพร้อมตา เพราะไม่มีภาระย่ำแย่ไปทำงานนอกพื้นที่

ย้ายถิ่นไปทำงานนอกพื้นที่

3) ผลกระทบโดยอ้อม สมาชิกผู้กู้ได้รับการยอมรับจากชุมชน ในด้านการประกอบธุรกิจ ที่ประสบความสำเร็จและเป็นตัวอย่างที่ดี ของคนในชุมชน และมีการย้ายถิ่นกลับเข้าสู่หมู่บ้าน เพื่อประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านหลังจากได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนฯ จำนวน 10 คน

ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ ทั้งสิ้น 62 คน หรือ ร้อยละ 52.10 ของจำนวน สมาชิกทั้งหมด โดยแบ่งเป็น อาชีพค้าขาย 39 ราย หรือร้อยละ 62.90 อาชีพ เลี้ยงไก่และปลา 5 ราย หรือร้อยละ 8.06 อาชีพอื่น ๆ อีก 18 ราย หรือร้อยละ 29.03 ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมด สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพค้าขาย ปัจจัยนำเข้าที่คิดได้แก่ จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ เช่น 20,000 บาท ตามที่ สมาชิกแต่ละรายขอกู้ เงินลงทุน มีทั้งเงินส่วนตัว และเงินที่ได้รับอนุมัติจากกองทุน สถานที่แล้วแต่ อาชีพของสมาชิก เช่น ขายเสื้อผ้าต้องไปขายในตลาดไนซ์บาร์ซ่า ตลาดใกล้บ้าน เป็นต้น

3.2 อาชีพเลี้ยงไก่ ปัจจัยนำเข้าที่คิดได้แก่ เงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจำนวน 20,000 บาท สถานที่ หมาย คือ ตลาดใกล้บ้าน และในตัวเมือง วัตถุประสงค์ได้แก่ ลูกไก่ หรือ แม่พันธุ์ไก่ชนแล้วแต่กรณี

3.3 อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ซ่อมรถจักรยานยนต์ รับจ้างซักรีด เป็นต้น ซึ่ง ปัจจัยนำเข้าที่คิดได้แก่ เงินกู้จากกองทุน 20,000 บาท วัตถุประสงค์ บางอาชีพมีอยู่บางอาชีพต้องจัด ใหม่ เงินลงทุนอื่น คือเงินส่วนตัวของเจ้าของที่มีอยู่แล้ว นำมาลงทุนเพิ่มเติม วัตถุประสงค์ต้องหาซื้อมาจาก ตลาดในตัวเมือง หรือห้างสรรพสินค้า เช่น รับจ้างซักรีดต้องซื้อผงซักฟอก น้ำยาปรับผ้านุ่ม เป็นต้น สรุป การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุนพบว่า

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ เกิดจาก นโยบายของรัฐ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้าน และได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการ ระดับ อำเภอ และระดับจังหวัด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และประชาชนทุกคนในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็น สมาชิกและไม่เป็นสมาชิก

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ได้จัดโครงสร้างของกรรมการออกอย่างชัดเจน เช่น ประธานฯ รองประธานฯ เภรัณยูฉีก เลขานุการ เป็นต้น ทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างราบรื่น เมื่อมี

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง พบว่า

คณะกรรมการกองทุน มีการเรียนรู้ในการบริหารจัดการกองทุน ตลอดจนมีความรู้ ความสามารถในการจัดทำบัญชี การจัดทำงบดุลประจำปีของกองทุน ฯ และสมาชิกได้เรียนรู้และได้ประสบการณ์จากการเป็นสมาชิกของกองทุน เช่น การจัดทำและการเขียนโครงการเพื่อขอกู้เงิน การทำนิติกรรมสัญญา เทคนิคการประกอบธุรกิจ ตลอดจนการจัดทำบัญชีของสมาชิกผู้กู้

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบถึง วิธีการดำเนินงานของกองทุน โดยผ่านหอกระจายข่าว ของหมู่บ้าน และประชาสัมพันธ์โดยการประชุมสมาชิก เพื่อชี้แจงการทำงานและการดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน หน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุนและหน้าที่ของสมาชิก การปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนสมาชิก การเป็นสมาชิกที่ดีของกองทุนและของชุมชน เพื่อให้สมาชิกสามารถพึ่งพาตนเองได้และไม่ไปกู้เงินนอกระบบอื่น

4.1.5 การมีศักยภาพความเข้มแข็ง พบว่า

ความเข้มแข็งของชุมชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความยั่งยืน เพราะถ้าคนในชุมชนขาดความสามัคคีและความร่วมมือร่วมใจกันที่จะช่วยกันดำเนินการในการบริหารกองทุน หรือปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน หรือปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน จึงทำให้กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) สมาชิกมีระเบียบวินัยปฏิบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด
- 2) มีระบบบริหารจัดการกองทุนที่ดี
- 3) มีความร่วมมือมีการประสานงานที่ดีระหว่างคณะกรรมการกองทุนและสมาชิก
- 4) มีการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) สมาชิกในชุมชนยังเป็นหนี้ในระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะต้องนำเงินบางส่วน ไปชำระหนี้

- 2) สมาชิกขาดประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะเรื่องการขาดตลาดในการ

จำหน่ายสินค้า

4.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.3.1 ความเข้มแข็งของชุมชน ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

พบว่า

จากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้แบบรายงาน 2 (บร.2) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 คน ได้ดังนี้

ตารางที่ 13 จำนวนร้อยละความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนกำหนด

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ในการวัด/คน	ร้อยละ	เกณฑ์ในการวัด/คน	ร้อยละ
1.สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	มาก 23	34.84	ปานกลาง 43	65.16
2.สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	มาก 12	18.18	ปานกลาง 54	81.82
3.ชุมชนยกย่องคนทำดี	มาก 55	83.33	ปานกลาง 11	16.66
4.สมาชิกในชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก 51	77.28	ปานกลาง 15	22.29
5.สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	ใช้ 23	34.84	ไม่ใช่ 43	65.16
6.สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้	เพิ่มขึ้น 46	69.70	เท่าเดิม 20	30.30
7.ครอบครัวอยู่พร้อมหน้าอบอุ่น	เพิ่มขึ้น 44	66.67	เท่าเดิม 22	33.33
8.มีการรวมกลุ่ม องค์กร	เพิ่มขึ้น 45	68.19	เท่าเดิม 21	31.81
9.มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นประจำ	มาก 43	65.16	ปานกลาง 23	34.84
10.มีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส	เพิ่มขึ้น 45	68.19	เท่าเดิม 21	38.81
11.ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	ใช้ 46	69.70	ไม่แน่ใจ 21	30.30
12.สามารถร่วมแก้ปัญหา ของชุมชน โดยใช้แผนงานที่คิด โดยคนในชุมชน	ใช้ 54	81.82	ไม่ใช่ 12	18.18

4.3.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนที่ ประชาชนให้การยอมรับ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม การให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้าน การรักษาสภาพแวดล้อม การรณรงค์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไข้เลือดออกเป็นต้น

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ทูงทะเลร่วมใจ สรุปได้ดังนี้

1.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงาน ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวก และปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานกองทุน
- 3) เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

2.วิธีดำเนินการ

- 1) ใช้แบบรายงาน 1 – 12 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) ทำการสัมภาษณ์ จัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและระดับตำบลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) สรุปและทำการเขียนสารนิพนธ์

3.ผลการดำเนินงาน

- 1) จากการจัดเวทีประชาคมระดับตำบลทำให้พบว่าการบริหารจัดการ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด
- 2) เมื่อดำเนินการได้ 1 ปี กองทุนหมู่บ้านทูงทะเลร่วมใจมีความก้าวหน้า โดยมีผลกำไรจากการดำเนินงานในรูปของดอกเบี้ย จำนวน 40,941 บาท
- 3) ได้ทราบปัจจัยด้านบวก เช่น ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้เลี้ยงครอบครัวเพิ่มขึ้น การย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานในเมืองหลวงลดลง ปัจจัยด้านลบ ยังมีประชาชนที่ไม่เข้าใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ไม่เข้าใจระเบียบและวิธี

4.อภิปรายผล

- 1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านทูงทะเลร่วมใจ บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 กระบวนการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ได้มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่กรรมการทุกคน ตามความรู้ความสามารถ และกรรมการกองทุนทุกคน ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้อง และครบถ้วน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

สำหรับหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ มีปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการดำเนินงานกองทุนฯ คือ มีที่ตั้งกองทุนฯ มีคณะกรรมการที่มีความรับผิดชอบ และมีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ มีสมาชิกที่มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลาในการชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ย เป็นต้น

ปัจจัยด้านลบ สมาชิกบางส่วนในหมู่บ้านไม่สนใจเข้าร่วมประชุม ไม่สมัครเป็นสมาชิก ไม่มีใครอยากเป็นกรรมการกองทุนฯ ไม่ยอมแสดงความความคิดเห็นเมื่อมีการประชุม

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การค้นพบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามที่กองทุนฯ กำหนด ประชาชนในหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ ร้อยละ 90 มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจมีความสามัคคี เอื้อเพื่อเอื้อแก่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครอบครัวยุติ และมีความสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 จากประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ได้อยู่ร่วมกัน เอื้อเพื่อเอื้อแก่ต่อกัน และได้พึ่งพาอาศัยกัน จึงเป็นบทเรียนให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน

2.1.2 สมาชิกในชุมชนมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมประชุม การลงมติในการเลือกและคัดสรรบุคคลเข้าเป็นกรรมการกองทุนฯ

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในหมู่บ้านยังคงเป็นลูกหนี้ธนาคารออมสินตามโครงการธนาคารประชาชนหนี้ค่าผ่อนบ้านและที่อยู่อาศัยและหนี้ในระบบ ซึ่งมีดอกเบี้ยที่สูงมาก ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะรายได้บางส่วนนอกจากต้องใช้จ่ายในครอบครัวแล้ว ยังต้องนำเงินส่วนหนึ่งไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2 สมาชิกในชุมชนกู้เงินไปแล้ว ไม่นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ เช่น เขียนโครงการขอกู้เพื่อเลี้ยงไก่ แต่นำเงินไปซื้อทอง หรือซื้อรถจักรยานยนต์

2.2.3 สมาชิกบางรายก็ไปขายสินค้าเงินผ่อน หรือเงินเชื่อแต่เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว เก็บเงินคืนไม่ได้

3) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

หมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งใหม่ ซึ่งการตั้งหมู่บ้านใหม่ในช่วงเศรษฐกิจวิกฤตินี้ ถือเป็นเรื่องที่ยากหากไม่ได้รับความร่วมมือ จากประชาชนในชุมชน แต่ประชาชนในชุมชนนี้มีความสามัคคี ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการรวมตัวกัน เพื่อเข้าชื่อขอตั้งหมู่บ้าน ตลอดจนให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น การรักษาสีแกวัลย์ภายในหมู่บ้าน การทำบุญกลางบ้านหรืองานประเพณีอื่นๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

4) ผลกระทบต่างๆ

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) นับแต่วันกองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2544 และได้รับโอนเงิน เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2544 และได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ครั้งแรก เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2544 ณ วันที่ (31 กรกฎาคม 2545) เป็นเวลา 1 ปี สมาชิกที่กู้เงินไปได้นำไปประกอบอาชีพ อันก่อให้เกิดรายได้ ที่จะเลี้ยงตนเองและครอบครัว และสามารถนำเงินส่งคืน กองทุนทั้งต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนมีดอกผล และได้นำเงินดอกผลนั้น คืนสู่สมาชิกผู้กู้ในรูปของเงินปันผล และเงินต้น ได้นำมาให้สมาชิกรายใหม่ได้กู้ ซึ่งเป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เมื่อกู้เงินได้แล้ว ได้นำเงินไปประกอบธุรกิจตามโครงการที่ขอกู้ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ทำให้สมาชิกมีเงินเพื่อนำไปใช้หนี้ทั้งในและนอกระบบได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างความมั่นคงให้แก่ธุรกิจที่ทำอยู่เดิมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) เมื่อเริ่มมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนไป คือ แต่ก่อนนี้ต่างคนต่างอยู่ ถึงเวลาเข้าไปทำงาน ยืนเข้าบ้าน แต่เมื่อมีกองทุนฯ มีการรวมกลุ่ม ตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ มีการประชุมร่วมกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน จากผู้ที่เคยว่างงานก็เกิดอาชีพใหม่ เช่น ขายผลไม้ ขายอาหาร ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น ทำให้เกิดความสงบสุขในครอบครัว และชุมชนโดยรวม

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

จากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในพื้นที่กองทุนหมู่บ้านทุ่งทะเลร่วมใจ และได้มีส่วนเข้าร่วมในการประชุมคณะกรรมการแต่ละครั้ง คณะกรรมการจะมีปัญหาถกเถียงกันทุกครั้งไป เนื่องจากความไม่ชัดเจนของระเบียบ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้แก้ไขระเบียบกองทุนฯ ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนฯ ควรอยู่ในวาระมากกว่า 2 ปี เพราะว่าจะได้วางพื้นฐานการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ควรมีการกำหนดอายุของสมาชิกผู้ถือหุ้นให้ชัดเจน เพราะการทำนิติกรรมสัญญาใด ๆ สมาชิกผู้นั้นควรมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ หรือ บรรลุนิติภาวะแล้ว

3) ระยะเวลาในการส่งคืนเงิน 1 ปี สั้นเกินไป เพื่อเป็นการให้โอกาส แก่ผู้ถือหุ้นให้ ระยะเวลาในการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยตามประเภทธุรกิจที่ผู้ถือหุ้นกู้ไว้ เพื่อสมาชิกจะได้มี โอกาสตั้งตัวได้

4) ควรให้แต่ละกองทุนฯ แยกระเบียบกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ ออกจากระเบียบกองทุนฯ เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ

5) การออกเอกสารแนบท้ายใด ๆ ควรให้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับระเบียบกองทุนแห่งชาติ และระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อผู้ปฏิบัติจะได้ปฏิบัติงานได้ง่ายขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนฯ

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่ ผู้วิจัยได้พบประเด็นต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ กองทุนฯ เห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1) การอบรมการทำบัญชี ควรแบ่งให้มีการอบรม คราวละ 1-2 อำเภอ เพราะเมื่อผู้เข้า อบรมมากเกินไป ทำให้การอบรมนั้นไม่เกิดประสิทธิภาพ คืออบรมไปแล้ว ไม่สามารถปฏิบัติได้

2) ทางสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ควรจัดสรรงบประมาณด้าน การบริหารจัดการให้พอแต่ละกองทุนด้วย เช่น อุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปใช้พัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยวิธีเจาะลึกกรณี หรือ (บร.11) ได้พบ ประเด็นบางอย่างที่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1) ควรจัดให้มีบุคลากรด้านการจัดทำบัญชี มาสอนหรือแนะนำวิธีการทำบัญชีรับจ่ายแก่ ผู้ถือหุ้นกลุ่มอาชีพ

2) ควรมีบุคลากรมาแนะนำการทำธุรกิจ แก่สมาชิกผู้ถือหุ้น ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์ในเรื่อง การทำธุรกิจ

3) ควรมีหน่วยงานสนับสนุนเรื่องการหาตลาด เพื่อจำหน่าย ผลผลิตของสมาชิก